

Ugrás

regényrészlet

Anyám ajtaja előtt állok. Az ajtó sarkig tárva, kicsit megrémülök, hogy mi van. Régen jártam itthon. Odabent a konyhából bömböl a rádió. „Kedves hallgatóink, most vak szakácsoknak adunk hasznos tanácsokat.” Ebből egy hangot sem értek. Hol vagy, anya, hajtogatom, hol vagy, anya? Járkálok a lakásban. Kezemben szatyor, benne egy liter tej meg egy kiló szeletelt félbarna kenyér. „Kétféle táplálékot ad Isten. Az Igét és a kenyeret”, szónokolja a rádió. Szobáról szobára keresem, hol van anya. Anyám ül a rossz tévé előtt a fotelben, ahol délutántól estig szokott. Neked beszélek, Attila, mondja. Klárikát, a volt kolléganőjét utánozza utálatos hangon, pipipi, pavava, pityi-putyi. Ilyen hangon beszél Klárka, a volt kolléganője, akivel azokba a szakkörökbe szokott eljárni. Tudod, ki az a Klárka?, kérdi. Tudom, ki a Klárka, az ellenséges barátnő. Gyerekkorom óta ismerem. Anyám arról beszél, hogy Kádár még él. Egy barlangban rejtőzik, de visszatér, ha látja, hogy szenved a nép. Ezt is a Klárka mondta. Halál Amerikára, ezt fogja mondani Kádár János, ha eljön.

Ülünk a szobában a rossz tévé előtt. Anyám az utca felől fékcsikorgást meg üvegcsörömpölést vél hallani. Biztos megint baleset, mondja. Én az imént csak halk zümmögést hallottam, darázs lehet az előszobában.

Csak egy darázs, mondom, kint az előszobában. Vagy a spájzban lehet. Se fékcsikorgás, se üvegcsörömpölés. Az utca csöndes, mondom. De, hogy ő nem süket, nem képzelődik. Darázs sem lehet, hol van ilyenkor, kora tavasszal darázs. Ő hallotta a fékcsikorgást. Hallotta a csattanást is, aztán az üvegcsörömpölést. Meg hogy emberek jajgatnak. Biztosan megint összeütközött két autó.

Kizárt, mondom. Akkor már inkább valami filmet hall a szomszédból, ahol jó a tévé. Zaj csakugyan volt, de inkább olyan, mintha nagy, nedves állatok dörgölnék egymáshoz a bőrüket. Kulcscsörgést hallok a fölső szomszédtól, kulcscsörgés, mondom.

Kulcscsörgés, az nem, mondja. Ő kutyavonítást hall az alsó szomszédtól. Mint mikor jól elvernek egy kutyát.

Nem lehet kutyavonítás. Az alsó szomszéd nem tart sem kutyát, sem macskát, mondom. De ő nem is macskát mondott, nem macskanyávogást, hanem kutyát. Tisztán kivehető kutyavonítást az alsó szomszédtól. Én meg tompa puffanást hallottam, mint amikor a mosott ruhával eldől a szárító. Csak egy tompa puffanást valahol a házban.

Az is lehet, hogy kint a folyosón elesett a szomszéd néni a járókerettel. Vagy a gyerekek játszanak, mondom.

Nem, itt nincs gyerek. Az egész emeleten egyetlen gyerek se lakik, hálsten. A néni a járókerettel meg már meghalt vagy fél éve. Nem, itt nincs gyerek, se járó-

keretes néni. Kutyavonítás volt az, kutyahang. Most meg mintha valaki szódavizet engedne, ilyen pezsgő hang, azt lehet hallani.

Csak a szél támadt föl, anyuka, mondom, a szelet hallod, az süvít odakint.

Francnyavalyát fúj a szél, egész nap szélcsönd van, bemondta a rádió. Meg se rezzennek a faágak az utcán. Ne beszélj marhaságokat! Madáracsicsérgés, az lehet, madáracsipogás, az más, meg kárognak a varjak a ház előtt a fán. Francnyavalyát süvít itt a szél. A varjak rászállnak a tetőcserepekre, ott kárognak egész nap, Attila, mondja.

Csak képzelődsz, mondom neki. Ő meg erre, hogy én képzelődöm. Már megint hallucinálsz, Attila, mondja, és hogy ne nézzem őt hülyének. Bár az én tudatom lenne olyan tiszta, mint az övé, mondja. Akkor nem beszélnék ilyen ostobaságokat, nónap alkalmával, hogy darázs meg nagy, nedves állatok meg tompa puffanás.

Baleset történt az utcán, mondja, kicsit később kínlódva föltápászkodik a fo-
telből, az ablakhoz megy, széthúzza a nehéz, poros sötétítőfüggönyöket. Percekig mozdulatlanul és némán mered az utcára.

Na, kérdem, anyuka, van baleset, vagy nincs baleset? Nem válaszol. A szemét az égre függeszti.

Te, azt mondja, elhúzott fölöttünk egy repülőgép.

Na és aztán, mondom, itt, fölöttünk gyakran elhúznak a repülőgépek. Légi folyosó alatt vagyunk.

Igen, mondja, de ilyenkor ebbe az irányba nem szoktak repülők menni. Biztosan történt valami. Délután negyed hatkor érkezik a Lufthansa, a dortmundi járat, hatkor a moszkvai utasszállító, háromnegyed hétkor a bukaresti. Nyolckor jön a pekingi gép, de most csak fél nyolc van.

Ebben nem vitatkozom vele. Negyvennyolc éve utalta ki a vállalat ezt a lakást az ötödiken, itt nőttem föl. Megszoktam a repülőgépeket.

Ilyenkor, ebbe az irányba soha nem szállnak fölöttünk repülők, ismétli meg. Valami nagy zúr lehet. Negyvennyolc éve figyelni, még apámmal együtt kezdték el szemlézni, mikor milyen irányban húznak el fölöttünk a repülőgépek.

Persze te ezt se hallod, szúr belém gúnyosan.

De, ezt én is hallottam, anyuka, békítgetem. Igenis hallottam a nagy repülőgépet, még az ablak is rezgett a nagy zaj miatt. Lehet egy új járat is egy távoli országba, ahova eddig nem repültek, mondom. Most repülnek.

Biztos egy vadászgép gyakorlatozik, vagy valami arab terrorista eltérített egy utasszállítót, nyugtatgatja saját magát.

Igen, anyuka.

Másfelé kanyarodik a beszélgetés, elromlott a kézmosónál a szifon, mondja. Folyik ki alul a víz. Tegnap még csak csepegett, de most már ömlik szét. Eláztatja az alsó szomszédot, és jó lenne, ha megszerelném.

Kimegyünk a lepukkant fürdőszobába. A negyvenes égő fényénél letérdelek a mosdó előtti kopott linóleumon. Kezemben borsózöld szigetelőszalag, nyugodj meg, anyuka, mondom. Két perc az egész, és rendbe hozom a csapszifont. Igaz, a tévét nem tudtam megcsinálni, de a Favorit tévé szerkezete sokkal bonyolultabb, mint ez a szifon, mondom. Csak percek kérdése, és megállítom a csepegést. A tévében most csak az ősrobbanás hangyáit lehet nézni. A valaha volt legna-

gyobb sci-fit, de az unalmas egy idő után. A kézmosó szifonja hétköznapi szerkezet, mint a televízió. Sokkal könnyebb lesz megjavítani. Csak egy kis szigetelőszalag kell hozzá, meg némi kézügyesség. Megrázni sem fog, mint ahogy a tévékészülék megrázott, mikor próbáltam megszerelni. Bekapcsolva hagytam, és jó mélyen belenyúltam a dobozba. Anyám ott áll fölöttem, a kezét tördeli.

Nem is a szifon rossz, mondom, csak az egyik elem lazult ki, és kurvára vízköves. Ezt a vízkövet kell letisztítani, mert a vízkőre nem ragad a szigetelőszalag. Ha ezzel megvagyok, mondom, csak össze kell pászítani a csöveket. Aztán jöhet rá pár réteg szigetelőszalag. Mindjárt kész is vagyok, kiáltom a kézmosó alól.

Klárikának már akkora segge van, mint egy sátras utánfutó, hallom anyám hangját a magasból.

Nincs itt egy rongy véletlenül, kérdem, pedig tudom, hogy ebben a lakásban szinte minden csupa rongy. Rövid lesz ide ez a szigszalag, mondom aztán, alig pár centi az egész. Nem lehet rendesen körbetekerni a csöveket.

Múlt héten temette el a Klárika a harmadik férjét, válaszolja anyám. És Klárika olyan gusztustalan zenét rendelt a temetésre, hogy az borzasztó. A fodrásznál meg nem hagyta rábeszélni magát egy szolid frizurára, hanem olyan haját csináltatott magának, hogy úgy nézett ki, mint egy zenebohóc. A sírkő is teljesen ízléstelen formájú lett, és nem is divatos, ahogy Klárika állította. Meg, hogy milyen ruhát vett föl Klárika, az egyenesen botrányos. Ő mondta is Klárikának, hogy szégyellhetné magát. Hogy nem sül le a bőr a képéről, hogy a saját harmadik férje temetéséből cirkuszi produkciót csinál. És akkor ott, a sírnál egy életre öszevesztek a Klárikával. Klárika úgy tett neki, hogy ő, anyám, csak ócsárolni jött oda a temetésre. Kigúnyolta az ő gyászát, és teljesen tönkretette azt a gyönyörű szertartást. De senki nem adott neki igazat. Hanem az emberek, még a sírásók is, mind neki, anyámnak adtak igazat, és mondták, hogy ilyen szörnyű temetésen még életükben nem vettek részt.

Ezt kell még ide visszatekerni, mondom, eressze csak meg a hideg vizet, de óvatosan. A tűzforró víz összevissza spriccel, pont képen talál. Az egész csőrendszer rázkódni kezd, és mintha fölrobbanna, darabjaira esik. Dől a víz. Zárja már el, mondom fuldokolva, zárja el a csapot. Teljesen szét kell szedni az egészet és újra összerakni, hogy el ne mozduljanak az elemek. A rádióban egy komoly és becstelen politikus nyilatkozik. Ebből kiderül, hogy nemzeti ünnep van. Születésnapjára Klárikának egy nyers smaragdot ajándékozott, meséli anyám. Egy olyat, amit még a Mátrában lelt egy csoportos ásványgyűjtő túrán. De most vissza fogja kérni. Ha Klárika huszonnégy órán belül nem kér bocsánatot, azonnal visszakéri tőle a smaragdot. Milyen huszonnégy óra, kérdem, mit akar ezzel? Nem értem, miről szövegel. Áhh, mondja, nem érdekes. A beszédritmusától megőrülök. A hangerejétől is. Anyám mindig hangosan beszél, mintha siketnek mondaná. Én lassan beszélek. Szinte szótagolva és halkán. Többnyire inkább sutogva. Tőmondatokban. Anyám sokszor rá is kérdez, hogy mit mondtam. Meg kell ismételnem a mondatot. Akkor sem érti.

Már szinte fejfelé kucorgok a csap alatt, hogy a csövek végét elérjem. Idegesítenek ezek a pévéce csőidomok. Értő koromban se tudtam volna úgy összerakni őket, hogy ne szivárognak. Most is fognak szivárogni valamenynyire.

Beszélj hangosabban, francnyavalyát se hallok, kiabálja. Egyre inkább beszorulok a csap alá. Már moccanni sem bírok. Pihennem kéne. Ebben a pózban eszembe jut egy álmom. Két szőke hajú, nyámnyila külsejű regényíróval beszélgettem. Próbáltam velük mindenféle általános témát megvitatni. A regényírók viszont egyre csak a szakmájuk fortélyaira és cseles fogásaira terelték a szót, és szélesen mosolyogva tájékoztattak az írói munka központi kérdéseiről. Mindketten alacsonyok voltak, törekeny természetűek. Mindegy volt, miről próbállok beszélgetni velük, az időjárásról, a nőkről vagy a politikáról. Ők egymás szavába vágva, szívélyesen és kitaróan csak a hivatásuk titkait fejtegették. A jellemábrázolás, a karakterfejlődés, az időkezelés és a beszédhelyzetek rejtelmait sorolták. Szerintük az író feladata megmutatni, mire képes az ember. Hol vannak a határai az emberi létezésnek. Melyek a legjellemzőbb embertípusok. Hogyan kell rámutatni az egyediben az általánosra. Írás előtt hat órával cukrot egyikük sem fogyaszt. A cukor rossz tanácsadó. Alkoholt viszont bármikor, bármennyit. Ez rendkívül fontos, mondták szinte egyszerre. Idézték Poe-nak azt a módszert, hogy egy fantasztikus elbeszélés megírása előtt inni kell néhány pohárka lángoló puncsot. Poe-nak ezt a mondását álmomban én is ismertem. Az írók minden reggel azzal szokták magukat kínozni, hogy még szarás előtt megírjanak egy sikerült bekezdést. Addig nem mennek el szarni, míg azt a bekezdést nem csiszolták tökéletesre. Fontos dolog a világszerűség, emelte ki az egyik szőke író. Mire a másik lecsapott erre a kifejezésre. Igen, mondta, a világszerűség az roppant fontos. Világszerűség, ismételte el többször is, világszerűség, világszerűség. De a legfontosabb a ritmus, mondták. A regény matematikája. Esetleg zenéje.

Anyám sokadszorra arról kezd beszélni, hogy megint milyen hülyén viselkedtem a szociális osztályon. Nem zavarja, hogy beszorultam a csap alá. Azt a szegény nőt emlegeti, akinek a nevét ő sem tudja megjegyezni. Hogy az a nő csak segíteni akar nekem. Hogy változzak meg. Éljek úgy, mint a többi normális ember. Én meg direkt nem is arra a kérdésre válaszoltam, amit az ügyintézőnk kérdezett, vádol anyám. Az volt a legkínosabb, hogy az ügyintézőnk bármit mondott, én arra mindenféle marhaságot feleltem. Vagy meg se szólaltam, csak a plafont bámultam. Magamban nevetgéltem, mint egy dilinyós. Anyám nem érti, miért viselkedem úgy, mint egy komplett idióta. Meg fogom látni, az lesz a vége, hogy az ügyintézőnknek elege lesz belőlem, azt fogja hinni, hogy össze akarom zavarni, és kigúnyolom az egész intézményt. Az az ügyintézőnk kezdeményezheti, hogy megvonják az eseti szociális támogatást. Csak egy ujjmozdulatába kerül. Ezt akarom elérni? Ő nem tud eltartani engem. Arra ne is számítsak.

Szűrni kezdi a nyakamat egy régről itt maradt üvegszilánk. Ha megmozdulnék, elvágná a torkomat. Valami por hull a szemembe. Meg még azt is könnyen elintézheti az ügyintézőnk, mondja anyám, hogy zárt osztályra kerüljek. Akkor aztán ő, anyám rohángálhat a kormányablakba vagy a munkaügyi irodába Körössényi Antalnéhoz, hogy kiszabadítson. A zárt osztályról nincs ám kijárkálás csak úgy. Bent tarthatnak akár tíz vagy húsz évig is. Jól fontoljam meg, hogy legközelebb hogyan viselkedem, harsogja anyám, miközben fejfelé gebeszkedve a csúszós-izsamós csővégeket próbálom összegyömködni valahogy. Logikus lenne, gondolom, a csap alatt. Első lépcsőben azt a filléres támogatást vonják meg, az állami könyöradományt. Aztán a lakást veszik el. A végén pedig intézetbe zár-

nak. Csak idő kérdése. Egyszer úgyis mindent elvesznek tőlem. Csoda, hogy még eddig nem tették, biztos valami hiba csúszhatott a rendszerbe. Homokszem került a fogaskerekek közé, ezért késlekednek. Nem hinném, hogy a hivatalnoknő kipécézett volna magának. A rendszer így működik. Mindent elvesznek tőlem, suttogom a csap alól. Tessék?, hallom anyámat. Nem értem, harsogja. Beszélj hangosabban!

Már vagy fél órája tömködöm egymásba a csöveket, de vagy rosszul csinállok valamit, vagy pedig ezek a csövek soha nem is illettek egymásba.

Anyuka, mondom, használjuk inkább a konyhai csapot.

Milyen feszült vagy ma, mondja, milyen ideges, semmihez nincs türelmed.

Nem vagyok ideges, anyuka, mondom.

Fejjel lefele csimpaszokodom a csap alatt, már részévé váltam a vízvezeték-rendszernek. Érzem, amint a szennyvíz keresztülbugyog a tagjaimon. Már nemcsak a ruhám csuromvíz, hanem a testem belsején zubog át a langyos koszlé. Egész hátralévő életemet elképzelem a lefolyó engedelmes és mozdulatlan toldalékaként, ahogy nyelem és okádok a szennyet. A helyzetemet tovább bonyolítja, hogy ebbe a lefolyóba van bekötve a mosógép is. Fehér mosáskor a hipóval is meg kell majd barátkoznom. Meg havonta egyszer a csatornatisztító folyadékot is át kell, hogy engedjem magamon. A bal lábam beszorult a csövek közti kalodába. A jobb karom a könyökömtől a vállamig a mosdókagyló és egy ívelt idom fogságába esett. Az üvegszilánk szúr. A nyakam beékelődött a szifon alá, és a penészes fal fojtogat. Ezen a lukon át alulról nézem anyámat. Szeretnék sikoltani, hogy segítsen, de nem jön ki hang a torkomon. Közben már az összes vér az agyamba tódult. Szédülök, levegőt is alig kapok. Kétségbeesetten vergődöm. Valami reccsen és törik. A fejem a padlóhoz koppan. Most a jobb lábam szorul be egy csőhajlatba. Megpróbálom kirángatni. Újabb nagy reccsenés, rám zuhan a mosdókagyló. Teljesen összeprésel, végképp csapdába estem. Anyám hangját hallom, megyek, főzök egy kávét, mondja. Itt vagy. A konyhába siet.

Anyuka, ne hagyj itt, préselem ki magamból az utolsó lélegzetet, de meg se hallja.

Rögtön jövök, kiáltja már a konyhából, kérsz bele cukrot vagy tejet?

Egy seb van az orromban, anyuka, és nagyon vérzik, nyöszörgöm utána.

Mindjárt jövök, hallom a hangját odakintről.

Eszembe jut, amikor gyerekkoromban a gyógyszergyárban dolgozott. Attól a kémiai bűdösségtől mindig viszketett a háta. Akkor még egyetlen ágyunk volt, abban aludtunk mindketten. Éjjelente mindig vakargatnom kellett a hátát. De akárhogy vakartam, ő csak kiabált, hogy erősebben, erősebben. Vakarjad erősebben! Már mind a tíz körmömet a rákvörös bőrébe vájtam, éreztem a bőrcafatait a körmöm alatt, de még mindig kiabált, vakard erősebben. Nem érted, vakard, ahogy csak bírod!

Itt sínylődöm a mosdókagyló rabságában. Azt képzelem, hogy odabent nekiállt kilakkozni a körmét. Tudom, hogy nincs remény.